

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 136 К-Д 4/16

Дата 13.04.16г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

Изм. № 215/13.04.2016г.

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Приложено, изпращам Ви становище на Върховния касационен съд /ВКС/ по конституционно дело № 4/2016 г., гласувано на Пленум на ВКС, проведен на 13.04.2016 година.

ПРИЛОЖЕНИЕ: съгласно текста

**Съдия ЛОЗАН ПАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

До
Конституционен съд
на Република България

СТ А Н О В И Щ Е

на Върховния касационен съд
на Република България
по конституционно дело № 4/ 2016 г.

Уважаеми съдии в Конституционния съд,

Конституционното дело е образувано по искане на състав на Върховния касационен съд с искане за установяване на противоконституционност на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) с Конституцията на Република България (КРБ).

С определение от 05.04.2016 г. Конституционният съд на Република България е допуснал до разглеждане по същество искането в частта по установяване на противоконституционност на чл. 230, ал. 1 ЗСВ и е отклонил като недопустимо искането за установяване на противоконституционност на чл. 230, ал. 2 ЗСВ.

С писмо изх. № 105 к. д./ 05.04.2016 г, вх. № 3674/ 05.04.2016 г, Конституционният съд уведомява Върховния касационен съд за образуваното дело и определя 30-дневен срок за представяне на становище.

Върховният касационен съд на основание чл. 18, ал. 2 от Закона за съдебната власт изразява следното становище:

1. Разпоредбата на чл. 230, ал. 1 ЗСВ противоречи на чл. 48, ал. 1 и на чл. 51, ал. 1 КРБ.

Чл. 230, ал. 1 ЗСВ предвижда в случаите по чл. 132 от Конституцията на Република България, когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем, Висшият съдебен съвет да го отстрани временно от длъжност до приключване на наказателното производство. Това означава, че при всяко привличане като обвиняем, ВСС в условията на обвързана компетентност, без право на дискреция, отстранява лицето от длъжност.

Същото отстраняване от длъжност, но при условията на оперативна самостоятелност за ВСС, предвижда чл. 230, ал. 2 ЗСВ, когато извън случаите по чл. 230, ал. 1 ЗСВ (респективно чл. 132

КРБ) срещу съдия, прокурор или следовател е образувано наказателно производство от общ характер. Временното отстраняване от длъжност до приключването на наказателното производство може да се окаже с необоснована продължителност по отношение на трудовите и свързаните с тях права.

През периода на отстраняване магистратът не получава трудово възнаграждение и не може да изпълнява друга трудова или служебна функция, тъй като магистратското правоотношение съществува (не е прекратено). По този начин той е лишен от правото да работи, за да се издържа. Периодът не се зачита за трудов и осигурителен стаж и законът не предвижда възможност магистратът поне сам да внася осигурителни вноски. Той не може да въздейства върху продължителността на отстраняването. Всички тези тежки последици надвишават целите на чл. 230, ал. 1 и 2 ЗСВ.

Следователно чл. 230, ал. 1 и 2 ЗСВ са в противоречие с чл. 48, ал. 1 КРБ. Последиците от отстраняването от длъжност на магистрата съществено засягат негово основно конституционно право - правото на труд. Държавата е длъжна да се грижи за създаване на условия за осъществяване на правото на труд. Посредством атакуваните разпоредби тя неоправдано го ограничава. В нарушение на чл. 51, ал. 1 КРБ отстраненият магистрат е лишен от възможността да придобие осигурителни права за значителен период от време. ЗСВ не предвижда и дължимата съгласно чл. 56 от КРБ съдебна защита срещу отстраняване от длъжност извън разумния срок. Нарушен е принципът на правната сигурност и защита от произвол.

Ограниченията на основни права са допустими, ако е спазено изискването за пропорционалност. В случая ограниченията с чл. 230, ал. 1 и ал. 2 са прекомерни и неоправдани. Тяхната тежест явно не съответства на защитаваните цели. При наличие на такова несъответствие законът е противоконституционен (Решение № 20/14.07.1998г. по конституционно дело № 16 от 1998 г. на Конституционния съд).

2. Разпоредбите на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 ЗСВ противоречат на чл. 4, ал. 1 КРБ.

Същностен белег на правовата държава е правната определеност, предвидимост, сигурност и стабилност (чл. 4 КРБ).

Правната конструкция на временното отстраняване създава неопределеност и нестабилност. Магистратското правоотношение от стабилно се превръща в неопределено и несигурно. Конституционно

недопустимо е едновременно да съществува и да не съществува магистратско или каквото и да е друго конституционноправно отношение. Правоотношението има правно съдържание и следва да носи конкретни правомощия по осъществяване на съдебната власт.

От разпоредбата следва, че в случаите по чл. 132 от Конституцията на Република България (КРБ), когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем, Висшият съдебен съвет (ВСС) временно го отстранява от длъжност до приключване на наказателното производство. Това означава, че при всяко привличане като обвиняем, ВСС в условията на обвързана компетентност, без право на дискреция, отстранява магистрата от длъжност. Същото отстраняване, но при условията на оперативна самостоятелност за ВСС, е предвидено в чл. 230, ал. 2 ЗСВ, когато извън случаите по чл. 230, ал. 1 ЗСВ (респективно чл. 132 КРБ) срещу магистрат е образувано наказателно производство от общ характер (има се предвид за престъпление от общ характер). Временното отстраняване до приключване на наказателното производство може да се окаже с необоснована продължителност по отношение на трудовите и свързаните с тях права.

През този период магистратът не получава трудово възнаграждение и не може да изпълнява друга трудова или служебна функция, тъй като магистратското правоотношение не е прекратено. По този начин той е лишен от правото да работи, за да се издържа, за неопределен период от време. Периодът не се зачита за трудов и осигурителен стаж и не е предвидена възможност магистратът поне сам да внася осигурителни вноски. Засегнатият магистрат не може да въздейства върху продължителността на отстраняването си от длъжност. Всички тези тежки последици надвишават целите на чл. 230, ал. 1 ЗСВ.

Разпоредбата на чл. 230, ал. 1 и 2 ЗСВ противоречи на чл. 48, ал. 1 КРБ. Тя съществено засяга основното конституционно право на гражданина - правото на труд. Държавата е длъжна да се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право. Посредством разпоредбата на чл. 230, ал. 1 ЗСВ тя неоправдано го ограничава. В нарушение на чл. 51, ал. 1 КРБ отстраненият магистрат е лишен от възможността да придобие осигурителни права за значителен период от време. Не е предвидена и длъжимата съгласно чл. 56 КРБ съдебна защита при отстраняване от длъжност извън разумния срок. Нарушен е принципът на правната сигурност и защита от произвол.

Ограниченията на основни права на българските граждани са допустими, стига да се спази изискването за пропорционалност. Наложените ограничения с чл. 230, ал. 1 и ал. 2 ЗСВ са прекомерни и

неоправдани, тъй като тежестта им явно не съответства на защитаваните цели.

Практиката на КС предвижда, че при наличие на такова несъответствие законовата разпоредба трябва да бъде обявена за противоконституционна (Решение № 20 от 1.1998г. по КД № 16 от 1998г.).

3. Разпоредбата на чл. 230, ал. 1 ЗСВ противоречи на чл. 4, ал. 1 КРБ.

Същностен белег на правовата държава е правната определеност, предвидимост, сигурност и стабилност.

Самата правна конструкция на временното отстраняване създава неопределеност и нестабилност. Магистратското правоотношение от стабилно се превръща в неопределено и несигурно. Конституционно недопустимо е едновременно да съществува и да не съществува магистратско или каквото и да е друго конституционноправно отношение. Това е така, защото отношението има правно съдържание и носи конкретни правомощия по осъществяване на съдебната власт.

4. Разпоредбата на чл. 230, ал. 1 ЗСВ противоречи на чл. 130а КРБ.

С т. 2. 2 от Тълкувателно решение № 13/ 15.12.2010 г. по конституционно дело № 12/ 2010 г. на Конституционния съд е изведена противоконституционността на всяка норма от закон, с която се дават или отнемат правомощия на всички конституционно установени държавни органи. Чрез извършеното от Конституционния съд тълкуване на чл. 149, ал. 2 КРБ се прие, че със закон не могат да се дават или отнемат правомощия на Конституционния съд. С тълкувателното решение Конституционният съд извежда универсално правило за всички конституционно установени държавни органи.

Висшият съдебен съвет е конституционно установен държавен органи. Чл. 230, ал. 3 ЗСВ създава за ВСС правомощие, а оттук – и задължение да отстрани от длъжност съдия прокурор или следовател. Такова правомощие от чл. 130а КРБ не произтича.

По изложените съображения Върховния касационен съд изразява становище за противоконституционност на разпоредбата на чл. 230, ал. 1 ЗСВ.

Становището е прието на заседание на пленума на ВКС, проведено на 13.04.2016 година. От общо 100 съдии на заседанието присъстваха 83, от тях „за” приемане на становището гласуваха - **80** съдии, „против” – **3-ма**.

Съдия ЛОЗАН ПАНОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ